

Paleolit

Palaeolithic

Brno (k. ú. Bohunice, okr. Brno-město)
Ul. Jihlavská; „Kejbaly“.

Počáteční fáze mladého paleolitu. Čočky uhlíků v blízkosti paleolitického sídliště. Jiná evidence. Badatelský výzkum.
AMČR: M-202503349, M-202502837, M-202502835

Lokalizace: WGS-84: 49.1733019N, 16.5838564E

Záchranný výzkum byl vyvolán stavbou horkovodu na ulici Jihlavská v úseku od západní brány Fakultní nemocnice Brno-Bohunice po křížení s ulicí Sovinec na východě. Trasa horkovodu až na malé výjimky (křížení ulice Kamenice) probíhá v tělese stávající silnice v ulici Jihlavská. Jednalo se o cca 2 km dlouhý, liniový výkop o šíři 2,5 m a hloubce 3 m (obr. 1). Výkopové práce zasáhly do bezprostřední blízkosti paleolitické lokality Brno-Bohunice či Kejbaly (Valoch 1976; Škrdla, Tostevin 2005), která představuje typovou lokalitu bohunicenu.

Archeologický výzkum byl prováděn současně s probíhajícími výkopovými pracemi formou dokumentace profilů po jejich zapálení. Hlavní sledovaná poloha – interstadiální půda – ve které se daly očekávat nálezy paleolitických artefaktů, nebyla doložena v západní části stavby. Vynořovala se přibližně v prostoru vjezdu do věznice a byla sledována až ke konci plošiny, přibližně 200 m východně od křižovatky s ulicí Kamenice. Níže až k ulici Vídeňské byla sledována již jen čistá spraš. Vzhledem k průběhu interstadiální půdy ve značné hloubce pod povrchem ji bylo možné v celém úseku dokumentovat, protože byla přístupná pod pažním. Bylo nalezeno a zdokumentováno několik situací – viz seznam níže (tab. 1). Zaměření bylo provedeno pomocí GPS přímo z výkopu, takže chyba měření se může odchylovat v řádu metrů. Vzhledem ke skutečnosti, že výkop probíhal v tělese silnice a vrchní část profilu byla tvořena navážkou, se nepodařilo zdokumentovat žádné stopy mladšího než pleistocenního osídlení.

Závěrem je možné konstatovat, že při stavbě bylo zdokumentováno několik koncentrací uhlíků a jedno izolované ohniště, které mohou souviset s nedalekým paleolitickým sídlištěm. Čočky uhlíků se nápadně koncentrovaly v okolí paleolitické lokality Kejbaly. Podobné čočky byly již dříve dokumentovány na staveništi vymezeném ulicemi Jihlavskou, Dlouhou a tramvajovou tratí (Zubalík 2025). Podrobnější údaje o této akci však nejsou autorům k dispozici. Nicméně je patrné, že podobné situace jsou rozptýleny na větší ploše a při dalších stavebních aktivitách ve sledované oblasti mohou být opět zachyceny.

Získané uhlíky jsou aktuálně předmětem antrakologické analýzy a následně budou datovány pomocí radiouhlíkové metody (AMS), aby bylo možné verifikovat nebo zamítnout hypotézu o souvislosti těchto aktivit s nedalekým sídlištěm. Z movitých nálezů byl získán ojedinělý artefakt štípané kamenné industrie a ojedinělé zuby bovida, které mohou opět souviset s nedalekým sídlištěm.

Název bodu a vzorku	Popis nálezu	Souřadnice
Boh2025_ChLens01	koncentrace uhlíků na bázi půdního horizontu, ovzorkováno pro antrakologickou analýzu a AMS	N49 10.389 E16 35.140
Boh2025_ChLens02	koncentrace uhlíků na bázi půdního horizontu, ovzorkováno pro antrakologickou analýzu a AMS	N49 10.407 E16 34.990
Boh2025_ChLens03	zdvojená poloha: - horní: koncentrace uhlíků uvnitř půdního horizontu, ovzorkováno pro antrakologickou analýzu a AMS - spodní: koncentrace uhlíků na bázi půdního horizontu, ovzorkováno pro antrakologickou analýzu a AMS, fosilní zuby bovida	N49 10.406 E16 34.993
Boh2025_ChLens04	koncentrace uhlíků na bázi půdního horizontu, ovzorkováno pro antrakologickou analýzu a AMS, ojedinělý drobný artefakt štípané kamenné industrie	N49 10.395 E16 35.068
Boh2025_ChLens05	koncentrace uhlíků na bázi půdního horizontu, ovzorkováno pro antrakologickou analýzu a AMS	N49 10.406 E16 35.024
Boh2025_ChLens06	koncentrace uhlíků na bázi půdního horizontu, ovzorkováno pro antrakologickou analýzu a AMS	N49 10.394 E16 35.052
Boh2025_ChLens07	koncentrace uhlíků na bázi půdního horizontu, ovzorkováno pro antrakologickou analýzu, sedimentologickou analýzu, mikromorfologickou analýzu a AMS	N49 10.393 E16 35.055
Boh2025_ChLens08	koncentrace uhlíků na bázi půdního horizontu, nevzorkováno	N49 10.400 E16 34.917
Boh2025_Hearth01	ohniště na bázi půdního horizontu, ovzorkováno pro antrakologickou analýzu, sedimentologickou analýzu, mikromorfologickou analýzu a AMS	N49 10.406 E16 34.843

Tab. 1. Brno. Soupis nálezových situací.

Tab. 1. Brno. List of archaeological contexts.

Literatura

AMČR 1: Záznam M-202503349 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202503349>.

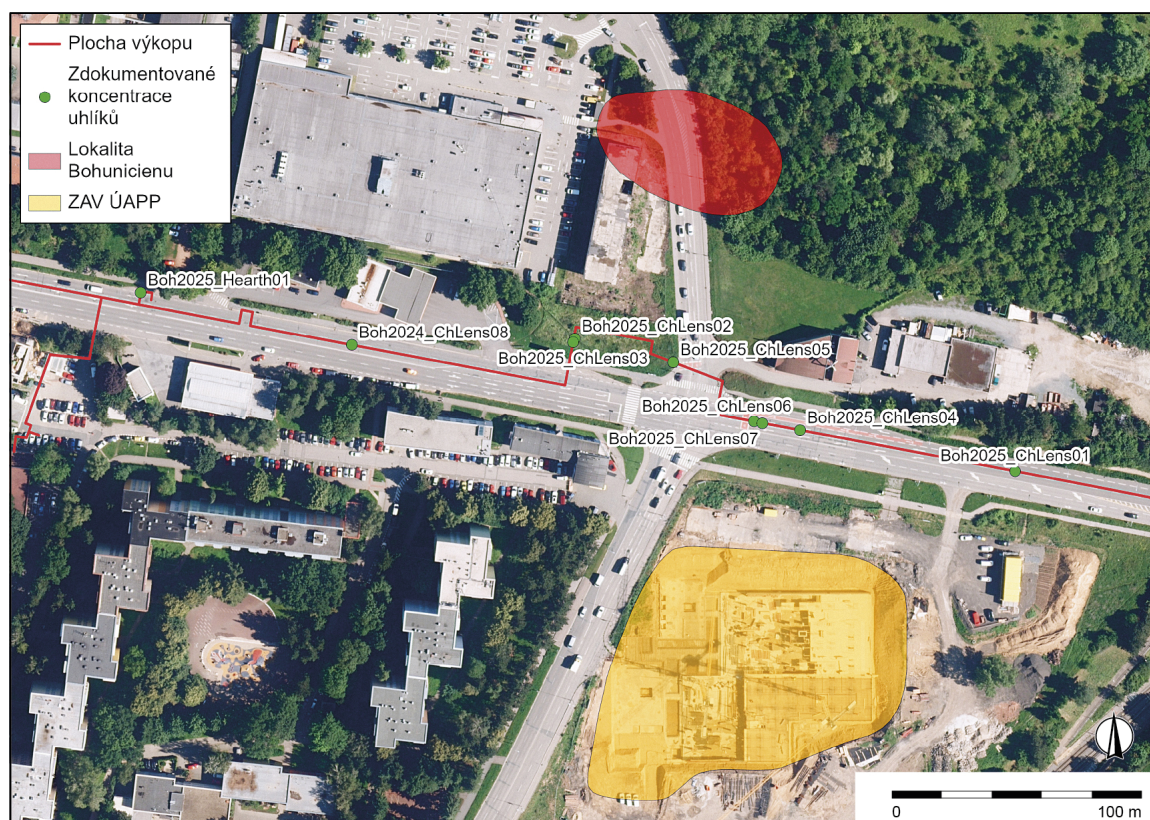
AMČR 2: Záznam M-202502837 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202502837>.

AMČR 3: Záznam M-202502835 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202502835>.

Škrdla, P., Tostevin, G. 2005: Brno-Bohunice, analýza materiálu z výzkumu v roce 2002. *Přehled výzkumů* 46, 35–61.

Valoch, K. 1976: *Die altsteinzeitliche Fundstelle in Brno-Bohunice*. Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně IV(I). Praha: Academia.

Zubalík, J. 2025: Brno (k. ú. Bohunice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 66(1), 200.

Obr. 1. Brno. Zdokumentované koncentrace uhlíků. Autor D. Cibulka.

Fig. 1. Brno. Documented charcoal concentrations. Author D. Cibulka.

Summary

During a salvage excavation in Bohunice (Jihlavská Street, Brno-City District), a trench excavated for a hot water pipeline cut through loess deposits interstratified with Bohunice-type soil (Fig. 1). Eight charcoal concentrations and a hearth were documented within the lower part of this palaeosol. The recovered charcoal is currently undergoing anthracological analysis and dating. Finds from these concentrations were limited to bovine teeth and a single lithic artefact (Tab. 1). The relationship between these finds and the nearby Bohunician type site is the subject of ongoing analysis.

Petr Škrdl, David Cibulka

Literatura

AMČR: Záznam M-9002614A [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-9002614A>.

Summary

A small lithic assemblage was recovered through surface surveys in the 'Nad Vývozem' field in Čermákovice (Znojmo District). The material can be dated to the Upper Palaeolithic. Standing out from the rest of the collection is a crystal artefact featuring drill-like retouch and a matt surface.

Martin Kuča

Čermákovice (okr. Znojmo) „Nad Vývozem“, „Ouhory“.

Mladý paleolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum. AMČR: M-9002614A.

Lokalizace: WGS-84: 49.0284281N, 16.1863194E

Během opakovaných povrchových sběrů v tratích „Nad Vývozem“ a „Ouhory“ jihozápadně od obce Čermákovice byl mezi početnou neolitickou kolekcí kultur s lineární, a zejména s moravskou malovanou keramikou (viz oddíl Neolit) získán nevelký soubor paleolitické kamenné industrie.

Kolekce sestává z menšího úštěpu s kůrou z rohovce typu Krumlovský les, hrubého úštěpu ze stejné suroviny, drobné čepele ze silicitu glacigenních sedimentů a většího úštěpu z křišťálu s vrtákovitou úpravou a matným povrchem. Artefakty lze obecně zařadit do mladého paleolitu.

Kupařovice (okr. Brno-venkov) „Ve Vrbách“.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový nález. Průzkum. AMČR: M-9002618A.

Lokalizace: WGS-84: 49.0474942N, 16.4877178E

V trati „Ve Vrbách“ v nivě řeky Jihlavy východně od silnice na Pravlov vyzvedl P. Gadas mimo jiné štípané industrie i úštěp z čirého křišťálu, na lokalitě dosud jediný (obr. 2). Předmět se dochoval celý, ventrální strana nese výrazný bulbus, dorsální řadu dostředných negativů, spíše preparačních, a ústřední větší negativ po oddělení čepelového úštěpu. Povrch artefaktu je jen mírně zmatnělý.

Literatura

AMČR: Záznam M-9002618A [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-9002618A>.